

EVLANG: UN MÓN OBERT A L'AVENTURA I DESCOBERTA

Per què vam trobar interessant treballar a l'escola el projecte EVLANG ?

Des de fa temps a les nostres escoles, hi ha hagut la incorporació d'alumnat d'altres països, especialment del Magrib, d'Amèrica del Sud, de l'est d'Europa, dels països orientals... Aquesta diversitat cultural ens ha fet tenir cada vegada més sensibilització vers la diversitat lingüística i cultural present a les nostres classes.

Quan ens van proposar de treballar dins del projecte Evlang van pensar que, incloent aquest treball dins del currículum i com a projecte global d'escola, es podria avançar, no només en el desenvolupament d'actituds de respecte i curiositat per altres cultures, sinó també en un canvi d'actitud per part de l'alumnat en la seva forma d'aprendre i de relacionar-se amb les llengües que utilitza i estudia a l'escola.

Com a conseqüència d'aquestes reflexions, el tema ens va resultar prou suggeridor, de manera que, a més del treball amb els materials elaborats pels diferents participants en el projecte EVLANG, durant la Setmana Cultural de Sant Jordi, amb la participació de tota l'escola, vam organitzar tallers diversos, vam convidar persones d'altres països per parlar d'algun tema en concret , per explicar contes del seu país, per ensenyar algun instrument musical, danses, etc. Com a cloenda es va fer una exposició dels treballs realitzats amb jornada de portes obertes pels pares i gent del barri.

Perquè sigui més fàcil imaginar-se el que suposa aquest tipus d'activitats, expliquem a continuació algunes de les activitats didàctiques que van portar a terme durant el projecte Evlang al Cicle Superior de Primària . Val a dir que ens vam centrar en aquest nivell educatiu perquè el projecte europeu està precisament dedicat als cursos finals de l'ensenyament primari, però també és possible realitzar-les en altres nivells educatius, tot fent alguna mena d'adaptació. Cal recordar que el projecte Evlang s'ha estat portant a terme a les nostres escoles durant dos cursos i ja s'ha decidit per part del claustre de demanar la continuació els propers cursos donat que els resultats ha estat molt satisfactoris respecte els objectius proposats.

“De les llengües de l'alumne...a les llengües del món.

Amb aquest títol es presenta un material curricular¹, mòdul de descoberta, el qual consisteix en diverses sessions, unes 6 més o menys amb una durada d'uns 30 a 45 minuts, segons la sessió i depenent del grup classe on es realitza. Mitjançant aquest mòdul de descoberta, l'alumne té un primer contacte pràctic amb el treball d'aquest projecte i es fa conscient de les llengües del seu entorn, sobre tot amb la introducció del “diari del despertar a les llengües” de l'alumne, una mena de portafolio que és una eina

---

¹ Forma part d'una sèrie d'unitats didàctiques que, a més de material per a l'alumnat, tenen materials de consulta i informació per al professorat. És el material que s'ha experimentat i validat en el projecte Sócrates Lingua de l'EVLANG.

important de reflexió per a tot l'alumnat i un facilitador d'aquesta reflexió sobre l'entorn cultural i lingüístic on viu.

Quins objectius ens proposem amb aquesta unitat de treball?

Aquesta unitat didàctica en concret pretén que els estudiants desenvolupin les capacitats o actituds següents:

- demostrar curiositat per les llengües.
- prendre consciència de la diversitat de les llengües al voltant de l'alumne, (a l'aula, als mitjans de comunicació, a casa, etc.)
- valorar la riquesa dels contactes lingüístics amb altres llengües, diferents a les llengües de l'escola.
- assolir coneixements relatius a la diversitat de les llengües i la seva denominació

Com l'hem portat a terme?

Es va proposar als alumnes que seria interessant fer una enquesta a la classe sobre les experiències lingüístiques de tothom. Això va donar lloc a la primera sessió: "*A les vostres llengües, llestos...pregunteu, ja!*" que consistia en fer preguntes als companys de la classe i després fer una enquesta general de tot el grup classe.

Cada nen tenia un full DIN A4, per a la seva enquesta personal i en un full de DIN A-3 l'enquesta general de grup. En cada full apareixien les preguntes i un espai a sota de cadascuna de les preguntes es reservava perquè cada nen que respongués afirmativament pogués posar la seva signatura. Algunes de les preguntes que apareixien en l'enquesta eren:

- A casa, parles alguna llengua que no sigui el català?
- Saps contar fins a sis en altres llengües?
- Coneixes el nom d'altres països on es parli el català?
- I on es parli l'espanyol?
- Saps dir «Bon dia» en altres llengües?
- Has vist algun llibre en àrab o en grec?
- Voldries aprendre altres llengües?

El recull de dades que es va fer ens va ajudar a conèixer millor les vivències i experiències que tots plegats teníem amb les llengües i, a partir d'aquí, cada un dels nois i noies de la classe va poder construir la seva pròpia BIOGRAFIA LINGÜÍSTICA. També es va proposar que portessin a la classe textos que trobessin escrits en diferents llengües.

Aquesta proposta va resultar molt motivadora per a ells, es van mostrar molt interessats i actius. Des de llavors, per iniciativa pròpia, van començar a parar més atenció en saber en quina llengua estaven escrites les etiquetes dels aliments, i d'altres productes, els anuncis publicitaris o les marques de roba. En resum, van començar a tenir més consciència d'estar en un món plurilingüe.

Amb tot el material que van anar portant al llarg d'una setmana es va fer un enorme mural. Aquesta actitud de recerca de materials lingüístics, però, no s'ha limitat a les

activitats realitzades durant aquests dies, sinó que ha estat constant al llarg del curs, ja que han continuat portant a classe mostres d'altres llengües. Per part dels professorat sempre s'ha mostrat interès per tot el que han portat tot mostrant-lo a tota la classe i comentant amb tot l'alumnat de quina llengua es podia tractar, quins aspectes els hi semblaven diferents o semblants a la llengua pròpia, què els resultava significatiu, etc.

Hola, em dic Chaska. Amb els meus pares **parlo** quítxua i amb els meus germans i germanes, o a l'escola, sovint també **parlo** espanyol. Quan vaig a visitar al meu avi, em parla en aimara i **l'entenc**, però jo li responc en quítxua o espanyol. A l'escola, jo aprenc a llegir i escriure en quítxua o espanyol, però el meu company Siwar, aprèn a llegir i escriure em aimara i espanyol. Al mercat, **he sentit parlar** anglès, francès i japonès a persones que estan de vacances, però jo no parlo aquestes llengües. Al carrer, **he vist escrit** l'anglès als anuncis publicitaris.

La meva biografia lingüística.

En la sessió "**La meva biografia lingüística**" es va treballar a partir d'un document escrit en el que apareixia una nena de l'altiplà sud-americà, boliviana probablement, que explicava les diferents llengües que utilitzava, entre altres el quítxua i l'espanyol. La nena hi explica aspectes de la seva biografia lingüística descrivint les llengües que li cal emprar segons en quin moment i amb qui està parlant. Amb aquest document es van poder clarificar alguns conceptes com:

- llengua que poden o saben parlar,
- llengua que no parlen però entenen,
- llengües que no parlen però que han sentit i
- llengües que no parlen però han vist escrites.

Clarificar aquests aspectes del seu grau de coneixement, i de consciència, de les llengües va ser molt positiu per a ells per a poder fer després una reflexió de la seva pròpia vivència lingüística i fer un recull individual d'informació: "**La seva biografia lingüística**". També es va proposar deixar constància en relació als altres companys i companyes de la classe.

El nostre jardí lingüístic.

En la següent sessió es va proposar la realització d'un "**Jardí lingüístic**", variació del fet a la sessió anterior. Cada alumne va dibuixar una flor. En cada un dels pètals s'havia d'escriure un determinat tipus de llengua i es va donar un codi de colors per a pintar cada un dels pètals, de manera que fos molt fàcil d'identificar-ne el tipus. Aquest codi era el següent:

- les llengües que jo parlo: color vermell
- les llengües que no parlo però entenc: color violeta
- les llengües que no parlo però he sentit: color blau
- les llengües que no parlo però he vist escrites: color groc
- les llengües que m'agradaria aprendre: color taronja.

L'activitat va resultar molt engrescadora i lúdica per als nens perquè tenien l'oportunitat de plasmar gràficament i visualitzar el seu potencial lingüístic i conèixer el dels seus companys. Es va fer un mural amb totes les flors del grup. El comentari del mural ve resultar molt interessant i va ser un bon motiu per parlar de les diferents llengües i els seus usos.

Després d'aquestes sessions els nois/es van començar a mostrar una actitud encara més positiva envers la diversitat de llengües i cultures i es van manifestar més clarament el seu interès per la possibilitat d'aprendre altres llengües a més de les que s'ensenyen a l'escola. Tanmateix, i gràcies a les reflexions fetes a partir del document de la nena boliviana , els nois i les noies van començar a interessar-se per l'existència i característiques de llengües menys conegudes o poc ateses al currículum del nostre sistema educatiu.

El diari del despertar a les llengües.

En la següent sessió vam introduir l'elaboració d'un diari personal lingüístic de cada nen i així vam presentar “*El diari dels despertar a les llengües (Evlang)*” de l'alumnat.

A la portada calia col·locar una foto personal de cada nen o nena i hi havia un mapamundi on apareixien els noms dels països que participen en el projecte Evlang.

Aquest document els va servir per poder introduir tot allò que els pogués interessar durant el procés de descoberta d'altres llengües i cultures. A partir d'aquell moment, cada noi o noia l'ha anat utilitzant lliurament tant a casa com a l'aula. És a dir, no ha estat plantejat com un document per a les activitats escolars, sinó que s'ha volgut que els nois i les noies el veiessin com a un element totalment personal i per utilitzar en qualsevol moment en el qual volguessin fer. Tanmateix els ha servit per a reflexionar sobre el seu entorn lingüístic, prendre consciència dels seu repertori lingüístic i començar a adonar-se del seu propi mecanisme d'aprenentatge, en general i en concret els mecanismes relacionats amb la llengua i els sistemes de comunicació.

Algunes de les impressions anotades pels alumnes al seu diari han estat:

- *Jo he descobert que podem estudiar les llengües, jugar amb elles i que poden ser divertides.*
- *Jo he descobert que hi ha moltes llengües que puc entendre perquè s'assemblen al català i són com de la mateixa família.*
- *Jo he descobert que es pot jugar als detectius amb les paraules d'altres llengües i descobreixes moltes coses.*
- *Jo he descobert que no hi ha llengües millors que d'altres o més maques o desagradables que d'altres.*

1, 2, 3... 4000 Llengües

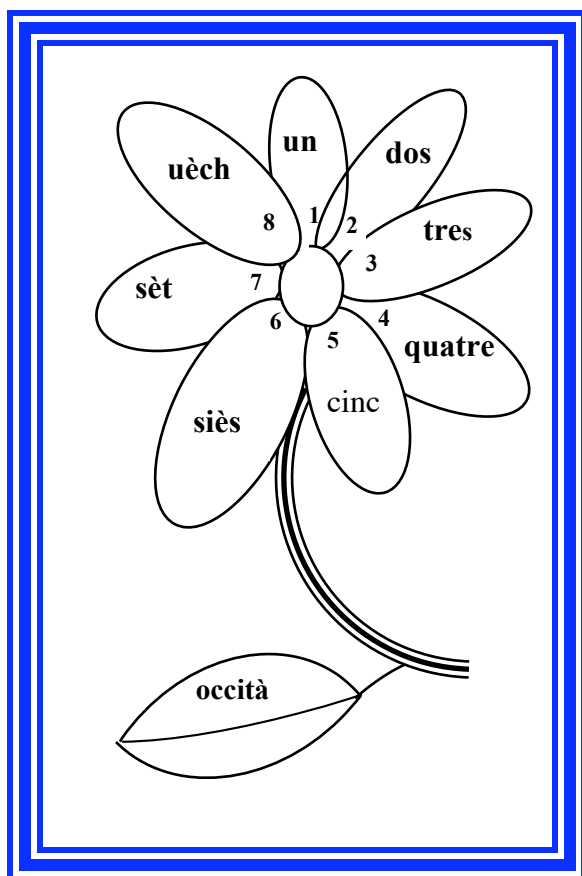
Aquesta activitat té com objectiu principal descobrir i reflexionar sobre diferents famílies de llengües; així com establir una relació entre llengües i localitzar-les geogràficament.

A la primera sessió es va donar als alumnes una frase fragmentada en paraules i desordenada. Es deia explícitament que el que anaven a fer es relacionava amb una riquesa de la nostra societat. Els alumnes, en grup, havien de proposar una solució, frase correcta, interpretar-la i argumentar en què s'havien fixat per donar la solució.

Les paraules que tenien eren:

“ duas, Uma, quatro mil três... linguas.”

Cada grup havia d'explicar les diferents estratègies utilitzades per arribar a la solució, (similitud de garfies, semblança amb altres paraules conegudes, etc.). Va ser curiós observar com feien servir elements que havien aparegut en altres sessions. Per exemple suposaven que el text estava escrit en francès per la presència de l'accent circumflex que havien vist anteriorment. Un altre aspecte remarcable és com utilitzaven els elements de l'àrea de socials (història i geografia) per crear hipòtesis sobre el que observaven en els textos.

A la segona part d'aquesta sessió es va donar als alumnes una sèrie de targes, tipus cartes de joc, amb unes flors pintades. Dins de cadascun dels seus pètals hi ha escrit el nom dels números de l'1 al 8 en distintes llengües. Es tracta de nou flors (llengües) de tres famílies diferents, (romàniques, germàniques i eslaves), tres de cadascuna de les famílies.

Treballant en grup, els alumnes havien de fer els agrupaments, classificacions, que consideressin més raonables i justificar els criteris seguits per fer la classificació. El debat que es va produir a l'interior de cada grup per trobar criteris lògics per fer la classificació va ser d'una gran riquesa i els va portar a fer moltes descobertes lingüístiques.

A més els alumnes es van adonar que podien “treballar”, fer agrupaments, trobar significats,...etc. de paraules i de llengües que els eren totalment desconegudes. Aquest fet els portava després a pensar que podien intentar de fer descobertes amb qualsevol llengua².

Mitjançant el diàleg i les aportacions que cada grup va fer en la posada en comú del que havia realitzat, el grup-classe va ser capaç d'arribar al concepte de família lingüística i fins i tot, van arribar a fer una localització geogràfica bastant aproximada de les diferents llengües proposades. Fins i tot el seu intent de denominar cadascuna de les llengües es relacionava fortament amb els factors geogràfics que consideraven.

CONCLUSIONS

Com a conclusió fonamental voldríem remarcar que, les activitats de l'EVLANG han suposat un canvi d'actitud de l'alumnat i han fet possible que el professorat es plantejés un nou enfocament en la manera de treballar a l'aula, i molt específicament quant a l'ensenyament i aprenentatge de la llengua.

Quan van començar a fer les primeres sessions de treball, vam explicar als nois i les noies de les classes que el que calia fer especialment era reflexionar entre tots, discutir i valorar les aportacions dels companys i treure'n conclusions. És a dir, tothom podia donar la seva opinió i totes aquestes eren molt valuoses, no es tractava de trobar una única solució, sinó adonar-se de les diverses possibilitats de solució que es podien aportar. Com que moltes de les llengües amb que es realitzaven les activitats escolars de l'EVLANG eren completament desconegudes per als alumnes, en principi creiem que les activitats resultarien molt dificultoses. A poc a poc els vam convèncer que el més importat de les activitats era la participació activa de tothom. No es tractava d'encertar o no, es tractava fonamentalment d'explicar el per què de la seva resposta.

De mica en mica vam observar com els alumnes canviaven la seva actitud davant de les activitats i el seu nivell d'interès i participació anava augmentant a mesura que anaven entenent els objectius dels treballs proposats.

Però no solament hem valorat els aspectes més pròpiament lingüístics, sinó que especialment interessants van ser les explicacions que els nois i les noies donaven de les estratègies que cadascú feia servir per a descobrir de quina llengua es tractava, o quina conclusió semblava més correcta o qualsevol altra explicació sobre l'activitat proposada. D'una manera general es pot dir que han après a reflexionar sobre les seves activitats d'aprenentatge (han desenvolupat les habilitats metacognitives).

També hem valorat molt positivament l'actitud dels nois i les noies davant de les altres llengües i cultures. Actituds d'interès per conèixer les altres llengües i cultures, voluntat de comprensió i d'aprendre les llengües per poder comunicar-se amb els altres.

---

² Aquests nois i noies havien treballat ja amb un CD-Rom sobre la Caputxeta vermella que els havia obert els ulls a la comprensió entre diferents llengües de la família lingüística romànica.

Finalment, aquestes activitats ens han ajudat en el procés d'obertura de les portes que les nostres escoles venim realitzant cap a la societat que ens envolta, per poder donar una resposta clara que possibiliti que els nostres nois i esdevinguin ciutadans i ciutadanes que participin activa i críticament en la millora del seu entorn humà.

Núria Gómez CEIP Gaudí de Sabadell i
Rafael Rivera CEIP Pau Casals de Sabadell.